

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av sjukförsäkringslagen och till lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av sjukförsäkringslagen och till lagar som har samband med den (RP 150/2025 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Eva Ojala, social- och hälsovårdsministeriet
- specialsakkunnig Kristiina Pitkäranta, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Jarmo Osmo, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland
- chef för kompetenscentret Johanna Aholainen, Folkpensionsanstalten
- överläkare Heikki Frilander, Arbetshälsoinstitutet
- jämställdhets- och arbetsmiljöchef Lotta Savinko, Akava ry
- ledande expert Vesa Rantahalvari, Finlands näringsliv rf
- arbetsmarknadsombud Mari Kokko, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT
- verksamhetsledare Sari Högström, Njur- och leverförbundet rf
- tf. påverkanschef Oona Foster, Kvinnoorganisationernas Centralförbund
- socialpolitisk expert Tuuli Glantz, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- arbets- och näringsministeriet
- HUS-sammanslutningen
- Birkalands välfärdsområde
- Mannerheims Barnskyddsförbund rf
- Nätverket för familjers diversitet
- STTK rf
- Företagarna i Finland rf
- Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf.

Betänkande ShUB 31/2025 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att sjukförsäkringslagen, lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för företagare, lagen om sjömanspensioner, pensionslagen för den offentliga sektorn, inkomstskattelagen och arbetsavtalslagen ändras.

Det föreslås att bestämmelsen om särskild graviditetspenning i sjukförsäkringslagen ändras i fråga om sådana till särskild graviditetspenning berättigande faktorer som hänför sig till arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden och som äventyrar den gravidas eller fostrets hälsa. Förteckningen över riskfaktorer föreslås bli mer omfattande än för närvarande. Dessutom ska det vara möjligt att få partiell särskild graviditetspenning, om det är möjligt att undvika den risk som hänför sig till arbetsuppgifterna eller arbetsförhållandena genom deltidarbete och arbetsgivarens övriga åtgärder för att förebygga och förhindra exponering för risker inte är tillräckliga eller möjliga. Till arbetsavtalslagen fogas enligt förslaget en bestämmelse om partiell särskild graviditetsledighet. Till inkomstskattelagens bestämmelse om kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen ska det fogas ett omnämnande av partiell särskild graviditetspenning.

Det föreslås att bestämmelserna om donationsdagpenning enligt lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål förtydligas i sjukförsäkringslagen. Dessutom ska fastställandet av donationsdagpenningens belopp ändras så att beloppet motsvarar det inkomstbortfall som orsakas av tagande av organ, vävnad eller celler, eller deltagande i anknytande nödvändiga undersökningar. I lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för företagare, lagen om sjömanspensioner och pensionslagen för den offentliga sektorn föreslås de nödvändiga ändringar som ändringarna av donationsdagpenningen förutsätter.

Det föreslås att bestämmelsen om rätten till specialvårdspenning i sjukförsäkringslagen ändras så att rätt till specialvårdspenning har en försäkrad som deltar i sådan vård eller rehabilitering på nivå för specialiserad sjukvård som ges på grund av barnets sjukdom eller handikapp.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att sjukförsäkringslagens (1224/2004) bestämmelser om särskild graviditetspenning, donationsdagpenning och specialvårdspenning ändras. Det föreslås dessutom nödvändiga ändringar i vissa andra lagar till följd av de nämnda bestämmelserna om dagpenning samt vissa tekniska ändringar.

Syftet med propositionen är att harmonisera sjukförsäkringslagens bestämmelser om särskild graviditetspenning så att de bättre än för närvarande motsvarar bestämmelserna i graviditetsskyddsdirektivet (92/85/EEG) och statsrådets förordning om skydd för arbetstagare som är gravida, nyligen fött barn eller ammar mot agenser och andra faktorer som kan medföra risk i arbetet (143/

Betänkande ShUB 31/2025 rd

2024, nedan graviditetsskyddsförordningen) i fråga om agenser och andra faktorer som kan medföra risk för en gravid arbetstagare.

Målet med ändringarna i sjukförsäkringslagens bestämmelser om donationsdagpenning är att förbättra systemet för ersättning för inkomstbortfall som orsakas av donation av organ, vävnad eller celler och att förtydliga bestämmelserna om donationsdagpenning.

Vidare ska bestämmelserna om specialvårdspenning i sjukförsäkringslagen uppdateras med hänsyn till de ändringar som gjorts i ordnandet av social- och hälsovårdstjänsterna från och med den 1 januari 2023.

Social- och hälsovårdsutskottet ställer sig bakom propositionens syften och tillstyrker lagförslagen, men med de anmärkningar som ges nedan. I det nya lagförslag som utskottet föreslår föreslås det att de ändringar i 93 § i inkomstskattelagen (lagförslag 7) som föreslås i propositionen samordnas med den ändring av 93 § i inkomstskattelagen som föreslås i den proposition om allmänt stöd (RP 112/2025 rd) som riksdagen behandlar, så att det nya lagförslag som utskottet föreslår träder i kraft den 1 maj 2026. Därför föreslår utskottet att lagförslag 7 i propositionen ska gälla temporärt till och med den 30 april 2026.

Utskottet fäster statsrådets allvarliga uppmärksamhet vid att det nämnda behovet av samordning inte har lyfts fram i den aktuella propositionen, som lämnades till riksdagen efter det att propositionen om allmänt stöd (RP 112/2025 rd) hade lämnats. Enligt anvisningarna för utarbetande av regeringspropositioner ska riksdagen i propositionen ges exakt information om eventuella andra propositioner som ska beaktas vid behandlingen av den aktuella propositionen. Det behövs för att riksdagen ska kunna besluta i vilken ordning ärendena behandlas. Om propositioner som redan är under behandling i riksdagen innehåller förslag om ändring av samma bestämmelser som i den aktuella propositionen, ska bestämmelserna specificeras.

Ändringarna som gäller särskild graviditetspenning

Graviditetsskyddsdirektivet har genomförts nationellt genom arbetarskyddslagen (738/2002) och den graviditetsskyddsförordning som utfärdats med stöd av den lagen och som trädde i kraft i april 2024.

Det föreslås att bestämmelserna om särskild graviditetspenning i sjukförsäkringslagen ändras så att de motsvarar det som föreskrivs i graviditetsskyddsförordningen om faktorer som hänför sig till arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden och som äventyrar den gravidas eller fostrets hälsa. Graviditetsskyddsförordningens förteckning över fysikaliska och fysiska agenser som är kända för att orsaka fara för gravida arbetstagare eller arbetstagare som nyligen har fött barn eller för graviditet motsvarar i sin tur innehållet i graviditetsskyddsdirektivet. Enligt den gällande sjukförsäkringslagen har en försäkrad som är gravid rätt till särskild graviditetspenning, om ett kemiskt ämne, strålning, en smittsam sjukdom eller någon annan motsvarande omständighet som hänför sig till den försäkrades arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden äventyrar den försäkrades eller fostrets hälsa. Enligt propositionen har en försäkrad som är gravid i fortsättningen rätt till särskild graviditetspenning, om en kemisk, biologisk, fysikalisk eller fysisk faktor, arbetsmiljön eller nå-

Betänkande ShUB 31/2025 rd

gon annan motsvarande omständighet som hänför sig till den försäkrades arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden äventyrar den försäkrades eller fostrets hälsa.

Genom de föreslagna ändringarna utvidgas förteckningen över riskfaktorer jämfört med nuläget. Den viktigaste ändringen gäller fysikaliska och fysiska faktorer, som enligt den gällande sjukförsäkringslagen inte utgör grund för beviljande av särskild graviditetspenning. Fysikaliska och fysiska faktorer som nämns i graviditetsskyddsförordningen är till exempel buller, stötar, vibrationer och rörelser, hantering av laster samt psykisk och fysisk belastning som kan medföra risk för arbetstagaren eller fostret.

Utskottet konstaterar att den föreslagna utvidgningen av de riskfaktorer som berättigar till särskild graviditetspenning förbättrar ställningen för de arbetstagare för vilka det inte är möjligt att undanröja den risk som hänför sig till arbetet och som därför tvingas lämna sitt arbete utan särskild graviditetspenning som tryggar försörjningen. I sådana situationer har en del av dessa arbetstagare utnyttjat semesterdagar eller oavlönad ledighet. Vissa arbetstagare eller företagare har valt att anstå om sjukledighet och sjukdagpenning, medan andra har fortsatt med sitt arbete trots riskerna. Den föreslagna ändringen förbättrar därmed också den försäkrades och fostrets säkerhet och hälsa.

Enligt propositionen kommer antalet personer som får särskild graviditetspenning att öka med 1 500 i och med ändringarna. Av dessa beräknas dock hälften, alltså 750 personer, redan nu få sjukdagpenning, så antalet nya mottagare av dagpenning skulle vara sammanlagt 750. Utgifterna för dagpenning beräknas på grund av ändringarna öka med cirka 8 miljoner euro, när man också beaktar semesterkostnadsersättningarna och minskningen av utgifterna för sjukdagpenning. Utgifterna för specialgraviditetspenning finansieras genom sjukförsäkringslagens arbetsinkomstförsäkring, det vill säga arbetsgivarnas, löntagarnas och företagarnas försäkringspremier, men ändringens inverkan på försäkringspremien bedöms vara liten.

Utskottet anser att det med tanke på propositionens syften är motiverat att bestämmelserna om specialgraviditetspenning ändras så att de motsvarar innehållet i den gällande graviditetsskyddsförordningen, och att man därigenom förhindrar situationer där den gravida har rätt till skydd enligt graviditetsskyddsförordningen, men inte har rätt till särskild graviditetspenning enligt sjukförsäkringslagen.

Sakkunniga har fäst uppmärksamhet vid specialmotiveringen till 9 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, som gäller särskild graviditetspenning. Enligt motiveringen ska graviditetsskyddsförordningen och därmed också i fortsättningen bestämmelserna om särskild graviditetspenning också tillämpas på sådana rörelser och ställningar, psykisk och fysisk trötthet samt andra fysiska ansträngningar i anslutning till arbetstagarens arbete som man vet att medför en risk för gravida personer eller för graviditet. I graviditetsskyddsförordningen nämns också nattarbete som arbetsförhållande som medför risk under graviditeten. Nattarbete berättigar dock enligt den gällande regleringen inte till särskild graviditetspenning.

Sakkunniga har också framfört att förteckningen över riskfaktorer i graviditetsskyddsförordningen innehåller faktorer och arbetsförhållanden av mycket olika slag. Enligt Arbetshälsoinstitutet kan det vara svårt att på arbetsplatserna objektivt och opartiskt bedöma förteckningens faktorer, i

Betänkande ShUB 31/2025 rd

synnerhet de psykiska och fysiska belastningsfaktorer samt nattarbetets belastning. De vetenskapliga rönen om skadligheten är bristfälliga och det finns inga tydliga indikatorer eller tröskelvärden för avvikande eller farlig exponering under graviditeten.

Dessutom har sakkunniga lyft fram den risk som identifierats också i propositionen (s. 30) för att arbetsgivaren i och med den utvidgade rätten till särskild graviditetsspenning oftare än hittills kan åsidosätta sina skyldigheter att genomföra arbetsarrangemang för att begränsa eller förebygga exponering för en riskfaktor. I vissa fall kan det ligga i arbetsgivarens intresse att bevilja arbetstagaren särskild graviditetsledighet i stället för att anpassa arbetsförhållandena eller arbetstiderna eller att ge arbetstagaren andra lämpliga arbetsuppgifter. Det kan i sin tur påverka den gravidas inkomstnivå och karriärutveckling.

Utskottet betonar att arbetsgivaren redan med stöd av den gällande lagstiftningen är skyldig att vid riskbedömningen beakta de riskfaktorer som avses i graviditetsskyddsförordningen och att vidta behövliga åtgärder för att förebygga och förhindra exponering för fara. Det faktum att en riskfaktor som nämns i graviditetsskyddsförordningen förekommer i den gravidas arbete ger inte i sig rätt till särskilda arrangemang eller särskild graviditetsspenning, utan det avgörande är om riskfaktorn faktiskt medför risk för graviditeten. Vid riskbedömningen ska i enlighet med graviditetsskyddsförordningen arten, graden och varaktigheten av exponeringen beaktas. Vid riskbedömningen betonas en individuell bedömning där man utöver arbetsförhållandena också beaktar arbetstagarens personliga egenskaper, såsom eventuella underliggande sjukdomar, graviditetsfasen och arbetsuppgifterna.

Utskottet framhåller dessutom att en förutsättning för utbetalning av särskild graviditetsspenning är att andra arbetarskyddsåtgärder för att förebygga och undanröja exponering för risk inte är tillräckliga eller möjliga och att det inte är möjligt att ordna annat lämpligt arbete för arbetstagaren. De föreslagna ändringarna i bestämmelserna om särskild graviditetsspenning ändrar inte arbetsgivarens skyldigheter enligt arbetarskyddslagen och graviditetsskyddsförordningen att vidta behövliga bekämpningsåtgärder och ordna annat lämpligt arbete, om arbetsuppgifterna eller arbetsförhållandena kan medföra särskild risk för den gravida arbetstagaren. Till dessa riskfaktorer hör redan enligt den gällande regleringen psykisk och fysisk trötthet. Enligt graviditetsskyddsförordningen ska arbetsgivaren således sträva efter att också en arbetstagare som utför nattarbete och som är gravid eller nyligen har fött barn ska ha möjlighet att övergå till dagarbete, om nattarbete enligt ett läkarutlåtande av den läkare som sköter företagshälsovården på arbetsplatsen eller en annan läkare som känner till arbetstagarens arbetsförhållanden anges att nattarbete medför risker för arbetstagarens säkerhet eller hälsa eller för graviditeten.

Närmare bestämmelser om när den försäkrades arbetsuppgifter eller förhållandena på arbetsplatsen kan bedömas äventyra den försäkrades eller fostrets hälsa i ovan nämnda situationer utfärdas enligt propositionen genom förordning av statsrådet. Utskottet anser det viktigt att man i förordningen strävar efter att definiera de omständigheter, gränsvärden och kriterier som ska beaktas vid bedömningen av riskfaktorer, så att tillämpningen av lagen inte enbart blir beroende av Folkpensionsanstaltens och besvärinstansernas tolkningspraxis. Utskottet anser dessutom att det är viktigt att tillämpningen och konsekvenserna av regleringen om särskild graviditetsspenning följs och att regleringen vid behov justeras (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Betänkande ShUB 31/2025 rd

Det föreslås också att bestämmelserna om särskild graviditetspenning ändras så att det är möjligt att få partiell särskild graviditetspenning, om det blir möjligt att undvika en risk som äventyrar den gravida arbetstagarens eller fostrets hälsa genom deltidarbete. I sådana situationer ska rätten till partiell särskild graviditetspenning gälla om den dagliga arbetstiden är högst fem timmar. Partiell särskild graviditetspenning är hälften av full särskild graviditetspenning.

Sakkunniga har påpekat att propositionen inte preciserar vad som avses med överenskommelse mellan arbetstagare och arbetsgivare. Utskottet betonar att arbetstagaren inte har subjektiv rätt till partiell särskild graviditetsledighet eller deltidarbete, utan arbetsgivarens arbetskyddsåtgärder som baserar sig på arbetskyddslag och graviditetsskyddsförordningen har företräde också i förhållande till partiell ledighet. Deltidsarbete och partiell särskild graviditetsledighet bör således övervägas främst i situationer där risken för graviditeten kan undanröjas genom att arbetstiden förkortas. En ytterligare förutsättning är att arbetet kan utföras på deltid och att arbetsgivaren kan ordna deltidarbete.

Ändringarna som gäller donationsdagpenning

Regeringen föreslår att bestämmelserna om donationsdagpenning i sjukförsäkringslagen förtydligas. Dessutom föreslås att beräkningen av donationsdagpenning ändras så att beloppet grundar sig på den faktiska inkomstförlust som uppstår för den som donerar ett organ, vävnad eller celler i stället för på årsinkomsten.

Utskottet konstaterar att ändringarna i donationsdagpenningen förbättrar den ekonomiska ställningen för de donatorer som förvärvsarbetar och som orsakas inkomstbortfall på grund av donationsrelaterade undersökningar eller en donationsåtgärd. Ändringarna förbättrar också donatorernas inbördes jämlikhet, eftersom donationsdagpenning framöver kan betalas ut på basis av den faktiska inkomstförlusten utan hinder av eventuella andra förmånsinkomster. Ersättning för inkomstbortfall på grund av faktiskt inkomstbortfall är av betydelse särskilt för njurdonatorer, eftersom återhämtningstiden efter operationen är 4–6 veckor beroende på arten av personens arbete. De föreslagna ändringarna kan sammantaget öka intresset för donationer.

Den ändring som gäller bestämmandet av donationsdagpenningen bedöms inte få nämnvärda ekonomiska konsekvenser. Omkring 40 personer per år har fått denna förmån, och antalet antas förbli oförändrat. De dagpenningsutgifter som finansieras genom arbetsgivarnas, löntagarnas och företagarnas försäkringsavgifter uppskattas öka med cirka 40 000 euro per år.

Sakkunniga har framfört att levande givare i samband med donation av njure orsakas kostnader inte bara för inkomstbortfall utan också för resor och parkering. Enligt den gällande sjukförsäkringslagen ersätts resor som gjorts för transplantation av organ och för undersökningar som föregår transplantationen som kostnader för mottagaren av organet eller, om det är fråga om överlåtelse av organ till en släkting, som givarens egna kostnader. Vid reseersättningar enligt sjukförsäkringslagen betalar donatorn en självrisk på 25 euro per enkel resa. Anonyma njurdonatorer kan inte söka ersättning för resor med stöd av sjukförsäkringslagen, utan de ska betala alla kostnader själva. Utskottet anser det viktigt att social- och hälsovårdsministeriet utreder möjligheten att ändra regleringen så att alla donatorer kan få ersättning för kostnader för nödvändiga resor och parkering i samband med donationen.

Betänkande ShUB 31/2025 rd

Ändringarna som gäller specialvårdspenning

Det föreslås att bestämmelsen om rätten till specialvårdspenning i sjukförsäkringslagen ändras så att rätt till specialvårdspenning har en försäkrad som deltar i sådan vård eller rehabilitering på nivå för specialiserad sjukvård som ges på grund av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning (enligt sjukförsäkringslagens terminologi: handikapp). Enligt propositionen förtydligar den föreslagna ändringen verkställigheten av regleringen, men den inverkar inte på de försäkrades ekonomiska ställning, eftersom den motsvarar nuvarande tillämpningspraxis.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1—6 och 6—8 i proposition RP 150/2025 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 7 i proposition RP 150/2025 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner ett nytt lagförslag 9. (Utskottets nya lagförslag)

Riksdagen godkänner ett uttalande. (Utskottets förslag till uttalande)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 8 kap. 1 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1228/2016,

ändras 2 kap. 5 § 2 mom., 8 kap. 5 § 2 punkten, 9 kap. 3 § 1 mom., 10 kap. 2 § 2 mom. 1 punkten, 11 kap. 3 § 5 mom., 5 § 1 mom., 6 § 1 mom. 3 punkten och 13 § samt 12 kap. 8 §,

av dem 8 kap. 5 § 2 punkten sådan den lyder i lag 678/2014, 9 kap. 3 § 1 mom. sådant det lyder i lag 28/2022 samt 11 kap. 3 § 5 mom., 5 § 1 mom., 6 § 1 mom. 3 punkten och 13 § sådana de lyder i lag 535/2019, samt

Betänkande ShUB 31/2025 rd

fogas till 8 kap. en ny 1 b §, till 9 kap. en ny 4 a § och till 11 kap. en ny 16 § som följer:

2 kap.

Gemensamma bestämmelser om sjukvårdsersättningar

5 §

Sjukvårdsersättningens förhållande till ersättning enligt någon annan lag

Om en försäkrads rätt att få ersättning för kostnaderna för sjukvård grundar sig på patientförsäkringslagen (948/2019), är ersättning enligt denna lag primär i förhållande till patientförsäkringslagen. Om ersättning enligt patientförsäkringslagen redan har betalats till den försäkrade för samma sjukvårdskostnader, ska ersättning enligt denna lag betalas till Patientförsäkringscentralen.

8 kap.

Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning

1 b §

Donationsdagpenning

Till en försäkrad betalas donationsdagpenning för ersättande av det inkomstbortfall som orsakas av att organ, vävnad eller celler tas och att anknytande nödvändiga undersökningar utförs.

Donationsdagpenning betalas till arbetsgivaren till den del arbetstagaren på grundval av ett anställningsförhållande har rätt till lön eller motsvarande ersättning för den tid då arbetstagaren inte har kunnat utföra sitt arbete på grund av tagande av organ, vävnad eller celler, eller anknytande nödvändiga undersökningar och när det i anställningsvillkoren avtalats om att dagpenningen eller en del av den ska betalas till arbetsgivaren. Donationsdagpenning betalas inte till arbetstagaren för samma tid till den del förmånen motsvarar lönen.

Om inte något annat föreskrivs särskilt, ska i fråga om donationsdagpenning tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om sjukdagpenning. På donationsdagpenning tillämpas dock inte bestämmelserna om sjukdagpenning i 7 kap. 1 och 3 §, 8 kap. 1, 2, 4, 4 a, 5, 5 a och 6–10 §, 11 kap. 1, 2, 5–8, 10 och 14 § samt 12 kap. 2–7 §, 10 § 2 mom. och 11 och 12 §.

5 §

Begränsningar för betalning av sjukdagpenning

Sjukdagpenning betalas inte till en försäkrad som

Betänkande ShUB 31/2025 rd

2) tjänstgör enligt värnpliktslagen (1438/2007) eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (285/2022) eller som fullgör civiltjänst enligt civiltjänstlagen (1446/2007).

9 kap.

Föräldradagpenningar

3 §

Rätt till särskild graviditetspenning

En försäkrad som är gravid och är i förvärvsarbete eller i eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet, har rätt till särskild graviditetspenning, om en kemisk, biologisk, fysikalisk eller fysisk faktor, arbetsmiljön eller någon annan motsvarande omständighet som hänför sig till den försäkrades arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden äventyrar den försäkrades eller fostrets hälsa. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om när det kan bedömas att den försäkrades arbetsuppgifter eller förhållandena på arbetsplatsen i ovan nämnda situationer äventyrar den försäkrades eller fostrets hälsa samt om vilka utredningar den försäkrade ska framlägga vid ansökan om särskild graviditetspenning.

— — — — —

4 a §

Betalning av partiell särskild graviditetspenning

Om arbetsgivaren inte kan ordna annat arbete för den försäkrade i enlighet med 2 kap. 3 § 2 mom. i arbetsavtalslagen eller 2 kap. 3 § 2 mom. i lagen om sjöarbetsavtal och den risk för den försäkrades eller fostrets hälsa som avses i 3 § 1 mom. i detta kapitel endast kan undvikas genom att arbetstiden förkortas och den försäkrade av denna orsak har kommit överens om deltidarbete med sin arbetsgivare, kan partiell särskild graviditetspenning betalas under tiden för deltidarbete. En förutsättning är att den försäkrades dagliga arbetstid är högst fem timmar.

Till en företagare kan det betalas partiell särskild graviditetspenning, om den dagliga arbetstiden är högst fem timmar av de orsaker som anges i 3 § och detta medför inkomstbortfall för företagaren.

Om en försäkrad arbetar i flera arbetsförhållanden, eller både som anställd och företagare, förutsätts för betalning av partiell särskild graviditetspenning att den dagliga sammanlagda arbetstiden är högst fem timmar.

Betänkande ShUB 31/2025 rd

10 kap.

Specialvårdspenning

2 §

Förutsättningar för betalning av specialvårdspenning

Rätt till specialvårdspenning har en försäkrad som deltar

1) i sådan vård eller rehabilitering på nivån för specialiserad sjukvård som ges på grund av barnets sjukdom eller handikapp, om den läkare som vårdar barnet anser deltagandet vara nödvändigt; för att specialvårdspenning ska betalas förutsätts dessutom i fråga om barn som har fyllt sju år att sjukdomen är svår eller att handikappet är gravt,

11 kap.

Beloppet av dagpenningsförmånerna

3 §

Löneinkomst

Som en kommunalveterinärs inkomster beaktas utöver lönen också det penningbelopp som det kommunala organ som avses i 3 § 4 mom. i veterinärvårdslagen (285/2023) årligen fastställer såsom de arvoden enligt 14 § i den lagen som veterinären tar ut hos djurägare eller djurinnehavare.

5 §

Ersättning för inkomstbortfall

Som ersättning för inkomstbortfall beaktas den ersättning för inkomstbortfall som den försäkrade får på grund av olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom enligt de olika lagarna om olycksfall i arbetet, den ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på trafikförsäkringslagen, patientförsäkringslagen eller de olika lagarna om olycksfall i militärtjänst, dagpenning vid smittsam sjukdom enligt lagen om smittsamma sjukdomar samt donationsdagpenning enligt 18 § 2 mom. i lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål.

Betänkande ShUB 31/2025 rd

6 §

Förmånsbaserad inkomst

Förmånsbaserad inkomst beräknas på basis av följande ersättningar för inkomstbortfall och sociala förmåner som erhållits under granskningsperioden:

3) dagpenningförmån med undantag för dagpenning vid smittsam sjukdom enligt lagen om smittsamma sjukdomar och donationsdagpenning enligt 18 § 2 mom. i lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål,

13 §

Beloppet av partiell särskild graviditetspenning och partiell föräldrapenning

Trots vad som föreskrivs någon annanstans i denna lag är beloppet av den partiella särskilda graviditetspenningen och den partiella föräldrapenningen likväl alltid hälften av den särskilda graviditetspenningens eller föräldrapenningens belopp.

16 §

Beloppet av donationsdagpenning

Donationsdagpenningen bestäms på basis av den lön som den försäkrade skulle ha fått i sitt anställnings- eller tjänsteförhållande, om inte denne hade varit förhindrad att utföra sitt arbete på grund av tagande av organ, vävnad eller celler, eller anknytande nödvändiga undersökningar. Beloppet av dagpenningen är en tjugofemtedel av månadsinkomsten. Om det inte läggs fram tillförlitliga uppgifter om beloppet av inkomstbortfallet, bestäms donationsdagpenningen på basis av den lön som den försäkrade fick omedelbart innan denne var förhindrad att utföra sitt arbete på grund av tagande av organ, vävnad eller celler, eller anknytande nödvändiga undersökningar.

Företagares donationsdagpenning är en tredjedel av den årsinkomst som fastställts enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare och som gällde när förmånen började.

12 kap.

Dagpenningförmånernas förhållande till andra förmåner

8 §

Sjukdagpenning och patientskadeersättningar

En försäkrad har rätt till sjukdagpenning trots att den försäkrade enligt patientförsäkringslagen har rätt till ersättning för inkomstbortfall på grund av arbetsoförmåga. Om ersättning enligt pa-

Betänkande ShUB 31/2025 rd

tientförsäkringslagen redan har betalats till den försäkrade för samma tid, betalas till Patientförsäkringscentralen sjukdagpenning högst till beloppet av den utbetalda ersättningen.

Denna lag träder i kraft den

20 .

2.

Lag

om ändring av 11 kap. 14 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 11 kap. 14 § 1 mom., sådant det lyder i lag 883/2015, som följer:

11 kap.

Bestämmelser om verkställighet

14 §

Indrivning av arbetslöshetsförmåner i vissa fall

Om den som retroaktivt beviljas folkpension, barnförhöjning enligt folkpensionslagen, garantipension eller pension på grundval av arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet, avträdelsestöd eller dagpenning enligt 1 kap. 4 § 6 punkten i sjukförsäkringslagen, rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner, dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, har fått en arbetslöshetsförmån för samma tid, får arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten driva in den grundlösa arbetslöshetsförmånen från den pension, det avträdelsestöd, den dagpenning eller den olycksfallspension som betalas retroaktivt.

Denna lag träder i kraft den

20 .

3.

Lag

om ändring av 2 och 74 § i lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) 2 § 1 mom. 4 punkten och 74 § 3 mom. 8 punkten, sådana de lyder, 2 § 1 mom. 4 punkten i lag 40/2022 och 74 § 3 mom. 8 punkten i lag 1468/2019, som följer:

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

4) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har fått graviditets-, särskild graviditets- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), donationsdagpenning enligt lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål (101/2001), dagpenning vid smittsam sjukdom enligt lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsförmåner (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015), lagen om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom (1521/2016) eller lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016) eller tillfällig ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen (460/2016),

Betänkande ShUB 31/2025 rd

74 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

8) 62 procent av den årsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning och specialvårdspenning och som avses i sjukförsäkringslagen, för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetstagaren, dock så att den inkomst som ligger till grund för partiell sjukdagpenning är hälften av den årsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning, eller 62 procent av den lön som ligger till grund för donationsdagpenning enligt lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål för den tid för vilken donationsdagpenningen har betalats till arbetstagaren,

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 2 och 68 § i lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om pension för företagare (1272/2006) 2 § 1 mom. 9 punkten och 68 § 3 mom. 7 punkten, sådana de lyder, 2 § 1 mom. 9 punkten i lag 41/2022 och 68 § 3 mom. 7 punkten i lag 1469/2019, som följer:

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

Betänkande ShUB 31/2025 rd

9) *oavlönad tid* den tid under vilken en företagare har fått graviditets-, särskild graviditets- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), donationsdagpenning enligt lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål (101/2001), dagpenning vid smittsam sjukdom enligt lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsförmåner (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015), lagen om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom (1521/2016) eller lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016) eller tillfällig ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen (460/2016),

68 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

7) 62 procent av den årsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning och specialvårdspenning och som avses i sjukförsäkringslagen, för den tid för vilken förmånen har betalats till företagaren, dock så att den arbetsinkomst som ligger till grund för partiell sjukdagpenning är hälften av den årsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning, eller 62 procent av den lön som ligger till grund för donationsdagpenning enligt lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål för den tid för vilken donationsdagpenningen har betalats till företagaren,

Denna lag träder i kraft den

20 .

5.

Lag

om ändring av 2 och 80 § i lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) 2 § 1 mom. 6 punkten och 80 § 3 mom. 8 punkten, sådana de lyder, 2 § 1 mom. 6 punkten i lag 42/2022 och 80 § 3 mom. 8 punkten i lag 1471/2019, som följer:

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

6) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har fått graviditets-, särskild graviditets- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), donationsdagpenning enligt lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål (101/2001), dagpenning vid smittsam sjukdom enligt lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016), altemneringsersättning enligt lagen om altemneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsförmåner (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015), lagen om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom (1521/2016) eller lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016) eller tillfällig ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen (460/2016),

Betänkande ShUB 31/2025 rd

80 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

8) 62 procent av den årsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning och specialvårdspenning och som avses i sjukförsäkringslagen, för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetstagaren, dock så att den inkomst som ligger till grund för partiell sjukdagpenning är hälften av den årsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning, eller 62 procent av den lön som ligger till grund för donationsdagpenning enligt lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål för den tid för vilken donationsdagpenningen har betalats till arbetstagaren,

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 3 och 87 § i pensionslagen för den offentliga sektorn

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) 3 § 1 mom. 8 punkten och 87 § 3 mom. 6 punkten, sådana de lyder, 3 § 1 mom. 8 punkten i lag 44/2022 och 87 § 3 mom. 6 punkten i lag 1472/2019, som följer:

3 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

Betänkande ShUB 31/2025 rd

8) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har fått graviditets-, särskild graviditets- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), donationsdagpenning enligt lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål (101/2001), dagpenning vid smittsam sjukdom enligt lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016), altemneringsersättning enligt lagen om altemneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsförmåner (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015), lagen om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom (1521/2016) eller lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016) eller tillfällig ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen (460/2016),

87 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

6) 62 procent av den årsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning och specialvårdspenning och som avses i sjukförsäkringslagen, för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetstagaren, dock så att den inkomst som ligger till grund för partiell sjukdagpenning är hälften av den årsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning, eller 62 procent av den lön som ligger till grund för donationsdagpenning enligt lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål för den tid för vilken donationsdagpenningen har betalats till arbetstagaren,

Denna lag träder i kraft den

20 .

7.

Lag

om ändring av 93 § i inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i inkomstskattelagen (1535/1992) 93 § 4 mom., sådant det lyder i lag 1194/
2023, som följer:

93 §

Kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen

Om den skattskyldige under skatteåret har fått arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd eller dagpenning för tryggnad av försörjningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) eller graviditetspenning, särskild graviditetspenning eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), minskas hans eller hennes självriskandel med 80 euro för varje full ersättningsmånad. Självriskandelen är dock minst 160 euro. Till en full ersättningsmånad anses höra ett belopp som motsvarar 21,5 ersättningsdagar. Om den skattskyldige under skatteåret har erhållit jämkad arbetslöshetsförmån, partiell föräldrapenning eller partiell särskild graviditetspenning, ändras ersättningsdagarna till hela ersättningsdagar när man beräknar hela ersättningsmånader.

Denna lag träder i kraft den

20 och gäller till och med den 30 april 2026.

8.

Lag

om ändring av 4 kap. i arbetsavtalslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fögas till 4 kap. i arbetsavtalslagen (55/2001) en ny 2 b § som följer:

Betänkande ShUB 31/2025 rd

2 b §

Partiell särskild graviditetsledighet

Arbetsgivaren och arbetstagaren kan i en situation som avses i 9 kap. 4 a § i sjukförsäkringslagen komma överens om partiell särskild graviditetsledighet och om villkoren för deltidsarbetet.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Utskottets nya lagförslag

9.

Lag

om ändring av 93 § i inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i inkomstskattelagen (1535/1992) 93 § 4 mom., sådant det lyder i lag / , som följer:

93 §

Kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen

Om den skattskyldige under skatteåret för tryggande av försörjningen har fått inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) eller allmänt stöd enligt lagen om allmänt stöd (/) eller graviditetspenning, särskild graviditetspenning eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), minskas hans eller hennes självriskandel med 80 euro för varje full ersättningsmånad. Självriskandelen är dock minst 160 euro. Till en full ersättningsmånad anses höra ett belopp som motsvarar 21,5 ersättningsdagar. Om den skattskyldige under skatteåret har erhållit jämkad inkomstrelaterad dagpenning eller jämkat allmänt stöd eller partiell föräldrapenning eller partiell särskild graviditetspenning, ändras ersättningsdagarna till hela ersättningsdagar när man beräknar hela ersättningsmånader.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Betänkande ShUB 31/2025 rd

Utskottets förslag till uttalanden

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer och utvärderar tillämpningen och konsekvenserna av regleringen om särskild graviditetsspenning och vid behov vidtar åtgärder för att ändra regleringen.

Helsingfors 10.12.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Krista Kiuru sd
vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Maaret Castrén saml
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Aki Lindén sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Ville Merinen sd
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Minna Reijonen saf
medlem Anne Rintamäki saf
medlem Päivi Räsänen kd
medlem Pia Sillanpää saf
medlem Oskari Valtola saml
medlem Henrik Wickström sv
ersättare Milla Lahdenperä saml.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen.